

УДК 37.091.3
ББК 74.202.5
К77

Кравцова Н. М.

К77 Українська мова. 2-й клас. II семестр (за підручником М. С. Вашуленка, С. Г. Дубовик) / Н. М. Кравцова, О. Д. Придаток. — Х. : Вид. група «Основа», 2017. — 196, [4] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект») ISBN 978-617-00-2981-2.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки компетентнісно орієнтованих уроків української мови у 2-му класі (II семестр), складені відповідно до вимог оновленої навчальної програми (у редакції 2016 р.), Орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1–4-х класів (Наказ МОН від 19.08.2016 № 1009) за підручником М. С. Вашуленка, С. Г. Дубовик (К. : Видавничий дім «Освіта», 2012).

Зміст конспектів уроків дібраний із метою формування в учнів *предметних компетентностей* (формування мовних знань та вмінь; формування та розвиток навичок мовленнєвої діяльності) та *ключових компетентностей*, зокрема: *комунікативної* (здатність успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) в процесі спілкування; пізнання навколишнього світу; розв'язування життєво важливих завдань); *соціокультурної* (загальнокультурний розвиток учнів; адаптація їх до життя в певному соціальному середовищі; громадянське, патріотичне, морально-етичне, естетичне виховання); *уміння вчитися* (здатність організовувати свою навчальну діяльність; формування почуття відповідальності за виконуване завдання; готовність самостійно працювати з новим, доступним за складністю навчальним матеріалом, мати власну думку з приводу обговорювальних питань, обґрунтовувати її), а також *інформаційної, громадянської, здоров'язбережувальної* компетентностей.

Задля зручності використання всі розробки розміщено на окремих аркушах. Поля для записів дадуть змогу вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.091.3
ББК 74.202.5

ISBN 978-617-00-2981-2

© Кравцова Н. М., Придаток О. Д., 2016
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2017
© ТОВ «Видавничка група «Основа», 2017

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	5
Слово (продовження)	7
Урок 65. Складання груп слів із пропонуваним лексичним значенням (слова, що позначають осіб, які працюють у школі, предмети, розміщені у класі, почуття учня, який добре виконав роботу і т. ін.)	7
Урок 66. Знаходження серед слів подібних чи протилежних за лексичним значенням	12
Урок 67. Змінювання за числами (один — багато) слів, які відповідають на питання хто? що?	16
Урок 68. Утворення множини іменників (у простих випадках, без уживання терміна). Правильне вживання іменника у множині чи однині у складеному реченні	22
Урок 70. Вживання великої букви в іменах, по батькові та прізвищах	27
Урок 71. Вживання великої букви в кличках тварин	33
Урок 72. Вживання великої букви в назвах міст, сіл	37
Урок 73. Підсумковий урок з теми «Слова, що називають предмети (іменники)»	42
Урок 76. Слова, що відповідають на питання який? яка? яке? які? (прикметники)	46
Урок 77. Зв'язок прикметників з іменниками. Вимова і написання слова ознака	50
Урок 78. Практичне змінювання прикметників за числами	54
Урок 79. Складання груп слів прикметників, що мають різне лексичне значення (назви кольорів, розміри предметів, ознаки за відношенням до пори року, матеріалу, з якого виготовлено предмет, інші ознаки). Вимова і написання слова неділя	58
Урок 81. Виявлення серед прикметників слів, подібних чи протилежних за значенням. Вимова і написання сполуки до побачення	62
Урок 82. Утворення сполучень слів, які відповідають на питання хто? що? та який? яка?. Добирання слів, які відповідають реальним ознакам певного предмета	66
Урок 84. Аналіз контрольної роботи. Слова, які відповідають на питання що робити? що зробити? що робив? що буде робити? (дієслова)	70
Урок 85. Слова, які відповідають на питання що робити? що зробити? що робив? що буде робити? (дієслова)	75
Урок 87. Складання груп дієслів із певним лексичним значенням дії (слова, що позначають говоріння, навчальні дії, виявлення почуттів). Вимова і написання слова помилка	79
Урок 88. Знаходження серед дієслів тих, що подібні чи протилежні за значенням	84
Урок 89. Службові слова, до яких не ставлять питань, але без яких майже неможливо побудувати речення. Вимова і написання слова театр	89
Урок 90. Службові слова, до яких не ставлять питань, але без яких майже неможливо побудувати речення	93
Урок 91. Підсумковий урок з розділу «Слово»	98
Речення	103
Урок 92. Зміст і завершене інтонаційне оформлення речення	103
Урок 93. Спостереження за основними ознаками речення. Велика буква у першому слові в реченні. Вимова і написання слова четвер	107
Урок 95. Речення, у яких є повідомлення. Спостереження за інтонацією таких речень. Побудова речень	111

Урок 96. Речення, у яких є запитання. Спостереження за інтонацією таких речень. Побудова речень. Вимова і написання слова <i>середа</i>	115
Урок 97. Речення, у яких є прохання або наказ, спонування до дії. Спостереження за інтонацією таких речень. Побудова речень	119
Урок 98. Закріплення знань про розповідне, питальне, спонукальне речення. Розділові знаки у кінці речення (?!), велика літера у першому слові речення. Побудова речень	124
Урок 99. Поширення речення за питаннями, поданими вчителем	128
Урок 101. Підсумковий урок за розділом «Речення». Контрольна робота: діалог	132
Текст	136
Урок 102. Текст. Заголовок тексту. Удосконалення вміння добирати заголовок відповідно до змісту тексту. Вимова і написання слова <i>завдання</i>	136
Урок 103. Спостереження за побудовою тексту (<i>речення-зачин, у якому повідомляється, про що йтиметься в тексті; основна частина, у якій викладено зміст висловлювання; речення-кінцівка, яке свідчить про те, що висловлювання завершено</i>)	141
Урок 105. Спостереження за роллю абзаців у тексті. Дотримання абзаців, що відповідають трьом основним частинам. Вимова і написання слова <i>черговий</i>	146
Урок 106. Спостереження за використанням слів для зв'язку речень у тексті. Удосконалення текстів шляхом заміни в них окремих слів, що повторюються, на близькі за значенням, і ті, що були вжиті раніше. Вимова і написання слова <i>п'ятниця</i>	151
Мова і мовлення	155
Урок 108. Аналіз контрольної роботи. Уявлення про мову як засіб людського спілкування. Ознайомлення з мовними і немовними знаками. Вимова і написання слова <i>чернетка</i>	155
Урок 109. Усне і писемне мовлення (<i>говоріння і письмо</i>)	161
Урок 110. Сила голосу і темп мовлення в процесі читання, говоріння, діалогічного спілкування. Вимова і написання слова <i>дитина</i>	165
Урок 111. Культура мовлення і культура спілкування. Слова ввічливості. Вимова і написання сполуки <i>на добраніч</i>	170
Урок 113. Повторення вивченого. Звуки і букви	175
Урок 114. Повторення вивченого. Слово	179
Урок 115. Повторення вивченого. Речення	185
Урок 116. Повторення вивченого. Текст	189
Урок 119. Підсумковий урок за семестр, рік	194
Література та Інтернет-ресурси	197

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Слово (продовження)		
65	Складання груп слів із пропонуваним лексичним значенням (<i>слова, що позначають осіб, які працюють у школі, предмети, розміщені у класі, почуття учня, який добре виконав роботу і т. ін.</i>)	
66	Знаходження серед слів подібних чи протилежних за лексичним значенням	
67	Змінювання за числами (<i>один — багато</i>) слів, які відповідають на питання <i>хто? що?</i>	
68	Утворення множини іменників (<i>у простих випадках, без уживання терміна</i>). Правильне вживання іменника у множині чи однині у складеному реченні	
69	Урок розвитку зв'язного мовлення	
70	Вживання великої букви в іменах, по батькові та прізвищах	
71	Вживання великої букви в кличках тварин	
72	Вживання великої букви в назвах міст, сіл	
73	Підсумковий урок з теми «Слова, що називають предмети (<i>іменники</i>)»	
74	Перевірка мовних знань і вмінь з теми «Слова, що називають предмети (<i>іменники</i>)»	
75	Аналіз контрольної роботи. Урок розвитку зв'язного мовлення	
76	Слова, що відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i> (<i>прикметники</i>)	
77	Зв'язок прикметників з іменниками. Вимова і написання слова <i>ознака</i>	
78	Практичне змінювання прикметників за числами	
79	Складання груп слів прикметників, що мають різне лексичне значення (<i>назви кольорів, розміри предметів, ознаки за відношенням до пори року, матеріалу, з якого виготовлено предмет, інші ознаки</i>). Вимова і написання слова <i>неділя</i>	
80	Урок розвитку зв'язного мовлення	
81	Виявлення серед прикметників слів, подібних чи протилежних за значенням. Вимова і написання сполучки <i>до побачення</i>	
82	Утворення сполучень слів, які відповідають на питання <i>хто? що? та який? яка?</i> . Добирання слів, які відповідають реальним ознакам певного предмета	
83	Контрольна робота: списування	
84	Аналіз контрольної роботи. Слова, які відповідають на питання <i>що робити? що зробити? що робив? що буде робити?</i> (<i>дієслова</i>)	
85	Слова, які відповідають на питання <i>що робити? що зробити? що робив? що буде робити?</i> (<i>дієслова</i>)	
86	Урок розвитку зв'язного мовлення	
87	Складання груп дієслів із певним лексичним значенням дії (<i>слова, що позначають говоріння, навчальні дії, виявлення почуттів</i>). Вимова і написання слова <i>помилка</i>	
88	Знаходження серед дієслів тих, що подібні чи протилежні за значенням	
89	Службові слова, до яких не ставлять питань, але без яких майже неможливо побудувати речення. Вимова і написання слова <i>театр</i>	
90	Службові слова, до яких не ставлять питань, але без яких майже неможливо побудувати речення	
91	Підсумковий урок з розділу «Слово»	
Речення		
92	Зміст і завершене інтонаційне оформлення речення	
93	Спостереження за основними ознаками речення. Велика буква у першому слові в реченні. Вимова і написання слова <i>четвер</i>	
94	Урок розвитку зв'язного мовлення	
95	Речення, у яких є повідомлення. Спостереження за інтонацією таких речень. Побудова речень	

№ з/п	Тема уроку	Дата
96	Речення, у яких є запитання. Спостереження за інтонацією таких речень. Побудова речень. Вимова і написання слова <i>середа</i>	
97	Речення, у яких є прохання або наказ, спонування до дії. Спостереження за інтонацією таких речень. Побудова речень	
98	Закріплення знань про розповідне, питальне, спонукальне речення. Розділові знаки у кінці речення (? !), велика літера у першому слові речення. Побудова речень	
99	Поширення речення за питаннями, поданими вчителем.	
100	Урок розвитку зв'язного мовлення	
101	Підсумковий урок за розділом «Речення». Контрольна робота: діалог	
Текст		
102	Текст. Заголовок тексту. Удосконалення вміння добирати заголовок відповідно до змісту тексту. Вимова і написання слова <i>завдання</i>	
103	Спостереження за побудовою тексту (<i>речення-зачин, у якому повідомляється, про що йтиметься в тексті; основна частина, у якій викладено зміст висловлювання; речення-кінцівка, яке свідчить про те, що висловлювання завершено</i>)	
104	Урок розвитку зв'язного мовлення	
105	Спостереження за роллю абзаців у тексті. Дотримування абзаців, що відповідають трьом основним частинам. Вимова і написання слова <i>черговий</i>	
106	Спостереження за використанням слів для зв'язку речень у тексті. Удосконалення текстів шляхом заміни в них окремих слів, що повторюються, на близькі за значенням, і ті, що були вжиті раніше. Вимова і написання слова <i>п'ятниця</i>	
107	Перевірка мовних знань і вмінь з теми «Речення. Текст»	
Мова і мовлення		
108	Аналіз контрольної роботи. Уявлення про мову як засіб людського спілкування. Ознайомлення з мовними і немовними знаками. Вимова і написання слова <i>чернетка</i>	
109	Усне і писемне мовлення (<i>говоріння і письмо</i>)	
110	Сила голосу і темп мовлення в процесі читання, говоріння, діалогічного спілкування. Вимова і написання слова <i>дитина</i>	
111	Культура мовлення і культура спілкування. Слова ввічливості. Вимова і написання сполуки <i>на добраніч</i>	
112	Урок розвитку зв'язного мовлення	
113	Повторення вивченого. Звуки і букви	
114	Повторення вивченого. Слово	
115	Повторення вивченого. Речення	
116	Повторення вивченого. Текст	
117	Контрольна робота: диктант	
118	Аналіз контрольної роботи. Урок розвитку зв'язного мовлення	
119	Підсумковий урок за семестр, рік	

Примітка. Кількість годин на вивчення кожної теми вчитель встановлює самостійно, орієнтуючись на рівень підготовленості класу (*подане планування є орієнтовним*). Матеріали для уроків розвитку зв'язного мовлення та уроків корекції, контролю й оцінювання знань — в окремих посібниках Видавничої групи «Основа».

СЛОВО (продовження)

Дата _____

Клас _____

УРОК 65. СКЛАДАННЯ ГРУП СЛІВ ІЗ ПРОПОНОВАНИМ ЛЕКСИЧНИМ ЗНАЧЕННЯМ (слова, що позначають осіб, які працюють у школі, предмети, розміщені у класі, почуття учня, який добре виконав роботу і т. ін.)

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** навчати учнів складати групи слів із пропонуваним лексичним значенням; розвивати зв'язне мовлення; збагачувати словниковий запас школярів; виховувати пізнавальний інтерес;
- **формування ключових компетентностей:**
уміння вчитися: формувати здатність переключатися з одного виду роботи на інший;
загальнокультурної: удосконалювати навички дотримання норм культурної поведінки; актуалізувати знання про твори малих фольклорних жанрів; виховувати інтерес до їх вивчення.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Основні терміни і поняття: групи слів.

Обладнання: ілюстрації школи, учнів, учителів; картки.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Діти, сідайте, будь ласка, рівенько
І слухайте учителя та друзів уважненько.
На питання вчасно відповідайте,
Цікаві розумні відповіді давайте.

Девіз уроку:

Дай знання нам, школо-мати,
Найсильнішу зброю в руки.
Вчи нас зло перемагати
І в душі повік тримати
Світло правди і науки!

Учитель

Учися, дитино, бо вчитися треба!
Учися, голубко, хай розум не спить,
Хай серце, і воля, і дух росте в силу,
Хай книжка розкрита любові навчить.

2. Робота зі словом *учитель*

1) Робота над загадкою.

- Він нам, як мама, дорогий,
Він хоче нас навчати
Любити край чудовий свій.
Це мудрий наш... (*учитель*).

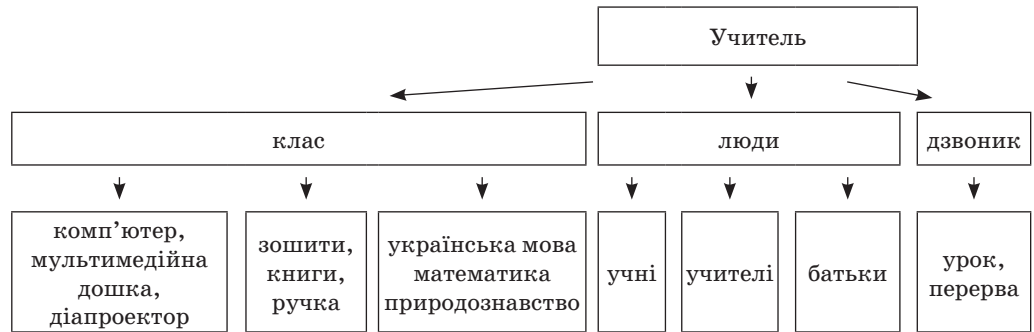
Перегляд слайда із зображенням учнів з учителем.

2) Робота зі словом «*учитель*».

Інтерактивна вправа «Кластер»

Завдання: складіть «Кластер» до слова *учитель*.

- Доберіть ключові слова до слова *учитель*.
- Зазначте поняття, що глибше розкривають зміст.

Дотримуйте правил!

- Не бійтеся записувати все, що спаде на думку, дайте волю уяві та інтуїції.
- Продовжуйте роботу доти, доки не закінчиться відведений час або не вичерпаються ідеї.
- Уявіть якомога більше зв'язків.

Висновок. Отже, слово *учитель* охоплює велику кількість інших слів.

Демонстрування зображення або перегляд короткого відеоролика про школу: урок, перерва, ігри, змагання.

3. Каліграфічна хвилинка

1) Запис з'єднань у зошити.

УУУ ууу Уу Уу Уу

уч чи ит те ел ль учитель

— Зверніть увагу на правильність написання слова *учитель*.

2) Робота з тематичним словником школяра.

Довідкове бюро

Учитель — це професія. Учитель — особа, яка навчає, викладає який-небудь навчальний предмет у школі.

3) Завдання на вибір учнів.

- Складіть речення зі словом *учитель*.
- Складіть речення зі словом *учні*.

4) Запис складеного речення.

5) Гра «Доберіть слово».

Учитель — ... (хто?) педагог, викладач.

Учитель — ... (який?) перший, улюблений, молодий, досвідчений, мудрий, справедливий.

Учитель — ... (що робить?) навчає, виховує, показує, розказує, ознайомлює, пояснює, прищеплює.

6) Гра «Яке слово заховалося?».

Учитель — у, ти, те, тил...

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

— Любі діти! Сьогодні вас знову зустріла рідна школа. Вона поведе своїми коридорами, класами і глибше ознайомить із професіями, що допомагають здобувати знання, гартувати свою волю, долати труднощі.

2. Актуалізація опорних знань

- Діти, хто працює в школі? (*Учителі*)
- Кого ще ми можемо побачити? (*Учні*)

3. Повідомлення теми і завдань уроку

4. Сприймання та засвоєння нового матеріалу

1) Виконання вправи 1.

Школа — це великий вулик, у якому навчають, виховують, працюють.

Робота над віршами

Учать мами: рибку плавать, звіра бігати, птиць літати.
А дітей навчає вчитель все уміти, багато знати.

Ф. Фетисов

Люблять загадки, вірші
Василько і Таня,
Павлик просить лиш казки
Та оповідання.
Йдуть до мене читачі
Зблизька і здалека.
Жду їх радісно завжди:
Я ж — бібліотекар!

С. Жупанин

- Які професії згадуються у віршах? (*Учитель, бібліотекар*)
- Хто ще працюють у школі? (*Директор, заступник директора, соціальний педагог, практичний психолог, педагог-організатор...*)
- Запишіть слова, що позначають осіб, які працюють у школі.

Диференційована робота за вибором учнів

- Скласти речення зі словом *бібліотекар*;
- скласти речення зі словом *директор*.

2) Виконання вправи 2.

Робота над загадками

— Прочитайте загадки. На яку тему ці відгадки?

- Біле поле, чорне насіння,
Хто його сіє, той розуміє. (*Книжка*)
- Чорний Іван,
Дерев'яний каптан.
Де носом поведе,
Там помітку кладе. (*Олівець*)
- Намалювати можна нею
Будинок, хмари і поля.
Зелену затишну алею,
Високі гори і моря.
Зачарувати можна нею —
Така вона чудова й гарна!
Ти знаєш, як зовуть цю фею?
Її зовуть, звичайно... (*фарба*).

— Запишіть відгадки до зошита.

Книжка, олівець, фарби — це шкільне приладдя.

Диференційована робота за вибором учнів

- Виконати завдання самостійно;
- виконати завдання з допомогою вчителя.

3) Виконання вправи 3. Робота в парах.

— Доповніть речення словами з довідки.

Уранці йдуть учитись ...,
... у школі жде.
Улянці нашій аж незручно:
Чому ж вона туди не йде?

Н. Забіла

Слова для довідок: учні, учителька.

— Запишіть утворені речення.

Диференційована робота за вибором учнів

- Виконати завдання самостійно;
- виконати завдання з допомогою вчителя.

Фізкультхвилинка

Раз, два, три, чотири —
Відновляти треба сили.
Повернулись вліво-вправо,
Будемо робити вправи.
Руки вгору, руки вниз,
Кругом себе покрутись.
Пострибаєм, як умієм,
Станем, трішки відпочинем
І потremo хутко щічки,
Щоб були, мов ті порічки.
Отже, діти, не баріться —
За роботу всі беріться!

5. Узагальнення й систематизація знань

1) Виконання вправи 4. Робота в парах.

— Запишіть слова, розподіляючи їх на дві групи.

Директор, стіл, дошка, учитель, бібліотекар, комп'ютер, указка, крейда,
заступник директора.

1-ша група (хто?) — ...

2-га група (що?) — ...

2) Робота за віршами про навчання.

СМШИНКИ

Сьогодні Маринка
Уроків не знала.
Домашнє завдання
В Галинки списала.
Чого ж я завдання
Робити спішу?
Його у Маринки
Я завтра спишу!

Грицько Бойко

— Як ви виконуєте домашнє завдання?

— З якого предмета розпочинаєте виконувати завдання?

— Назвіть найулюбленіший предмет.

Запросила я сестричку до стола,
Клаптик білого паперу їй дала.
Посадила я сестричку на стілець,
Показала, як тримати олівець.
А сама, немов учителька, стою
І навчаю першокласницю свою.

Грицько Бойко

— Ким мріє стати дівчинка?

— Кого вона навчає?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексія

Вправа «Мікрофон»

- Чого ви навчилися сьогодні на уроці?
- Чи справдилися ваші очікування?
- Яке завдання вам принесло найбільшу радість на уроці?

2. Домашнє завдання

— Щоб бути успішними у вивченні української мови, виконайте завдання за вибором.

Картка 1

1. Запишіть слова, розподіляючи їх на дві групи.

Учень, парта, клас, школярка, школа, першокласниця, стіл, другокласник

1-ша група (хто?) — ...

2-га група (що?) — ...

Картка 2

2. Запишіть кілька назв предметів.

Навчальне приладдя — ..., ..., ...

Іграшки — ..., ..., ...

ДОДАТОК

Гра «Виключення “зайвого”»

Беруть будь-які три слова, наприклад, *собака, помідор, сонце*. Необхідно залишити тільки ті два слова, що позначають у чомусь подібні предмети, а одне слово, «зайве», позбавлене цієї загальної ознаки, виключити. Слід знайти якомога більше варіантів виключення «зайвого» слова, а головне — більше ознак, що об'єднує кожну пару слів, що залишилася, і не властивих «зайвому». Не ігноруючи варіанти, що відразу ж спадають на думку (*виключити собаку, а помідор і сонце залишити, адже вони круглі*), бажано пошукати нестандартні та водночас дуже влучні рішення. Перемагає той, у кого відповідей більше.

Ця гра розвиває здатність не тільки встановлювати несподівані зв'язки між розрізненими явищами, але й легко переходити від одних зв'язків до інших, не зациклюючись на них. Гра вчить також одночасно утримувати в полі мислення відразу кілька предметів і порівнювати їх між собою. Важливо, що гра формує настанову на те, що можливі абсолютно різні способи об'єднання і розчленування певної групи предметів, тому не варто обмежуватися одним «правильним» рішенням, а шукати їх безліч.

Дата _____

Клас _____

УРОК 66. ЗНАХОДЖЕННЯ СЕРЕД СЛІВ ПОДІБНИХ ЧИ ПРОТИЛЕЖНИХ ЗА ЛЕКСИЧНИМ ЗНАЧЕННЯМ

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** навчати учнів знаходити серед слів подібні чи протилежні за лексичним значенням; розвивати зв'язне мовлення; збагачувати словниковий запас школярів; виховувати пізнавальний інтерес;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися: формувати здатність переключатися з одного виду роботи на інший;
 - соціальної: формувати вміння продуктивно співпрацювати з учнями у парах, групах.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Основні терміни і поняття: слова, що подібні чи протилежні за лексичним значенням.

Обладнання: ілюстрації зими; картки.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

— Доброго ранку, привітні діти! Доброго ранку, ласкаве сонечко!

Ти зігриваєш своїм теплом дерева, землю, увесь світ. Твої промені несуть серцю радість.

Воно стукає бадьоро і ритмічно. Ви і я легко дихаємо і всміхаємося, усі ми допитливі та працелюбні.

— Налаштуємося на урок української мови.

2. Робота зі словом *зима*

1) Робота над віршем.

Падав сніг, падав сніг —
Для усіх, усіх, усіх:
І дорослих, і малих,
І веселих, і сумних.
Всім, хто гордо носа ніс,
Він тихцем сідав на ніс.
А роззяві, як на сміх,
Залетів до рота сніг.
Вереді за комір вліз
І довів його до сліз.
А веселі грали в сніжки —
Сніг сідав їм на усмішки
І сміявся з усіма:
— Ой, зима, зима, зима!

О. Сенатович

- Чи спостерігали ви за снігопадом?
- Хто не задоволений снігом? (*Вереда, роззява*)
- Яким є ваше ставлення до снігу?
- У які ігри можна грати взимку?

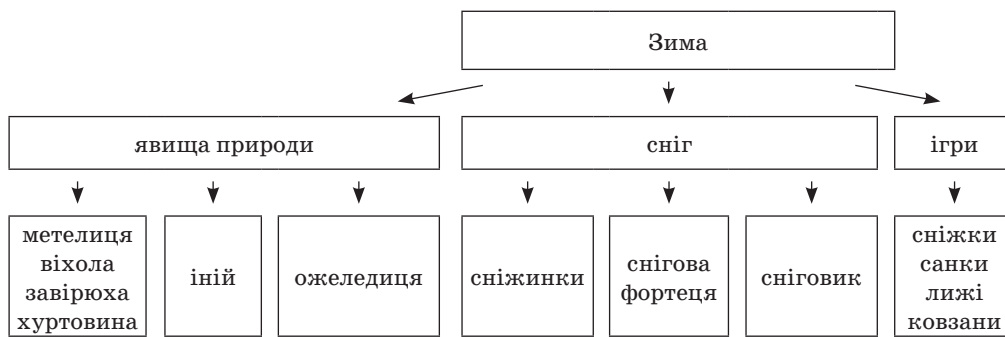
Перегляд слайдів із зображенням зими.

2) Робота зі словом «зима».

Інтерактивна вправа «Кластер»

Завдання: складіть «Кластер» до слова *зима*.

- Доберіть ключові слова до слова *зима*.
- Зазначте поняття, що глибше розкривають зміст.

Дотримуйте правил!

- Не бійтеся записувати все, що спаде на думку, дайте волю уяві та інтуїції.
- Продовжуйте роботу доти, доки не закінчиться відведений час або не вичерпаються ідеї.
- Уявіть якомога більше зв'язків.

Висновок. Отже, слово *зима* охоплює велику кількість інших слів.

Демонстрування зображення або перегляд короткого відеоролика про зимові ігри.

3. Каліграфічна хвилинка

1) Запис з'єднань у зошити.

тел рто іні віх хур вір сні еті ови ола

Метелиця, хурделиця, завірюха, заметіль, хуртовина, сніговій, віхола.

— Зверніть увагу на правильність написання слів.

2) Робота з тематичним словником школяра.

Довідкове бюро

Метелиця, хурделиця, завірюха, заметіль, хуртовина, сніговій, віхола — сильний вітер зі снігом перемінного напрямку.

3) Завдання на вибір учнів.

- Складіть речення зі словом *зима*.
- Складіть речення зі словом *метелиця*.

4) Запис складеного речення.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повідомлення теми і завдань уроку

2. Сприймання та засвоєння нового матеріалу

1) Виконання вправи 1. Робота в парах.

— Доберіть слова, протилежні за лексичним значенням.

День — ніч

Зима — літо

Початок — кінець

Сонце — місяць

Бабуся — дідусь

Тато — мама

Брат — сестра

Донька — синок

Диференційована робота за вибором учнів

- Виконати завдання самостійно;
- виконати завдання з допомогою вчителя.

2) Виконання вправи 2. Робота в парах.

— Закінчіть речення.

Вдень світить сонце, а вночі — ... (*місяць*).

Після теплої ночі настав спекотний... (*день*).

Один баранець пасе тисячі... (*овець*).

— Знайдіть у поданих реченнях слова, протилежні за значенням.

Диференційована робота за вибором учнів

- Виконати завдання самостійно;
- виконати завдання з допомогою вчителя.

3) Виконання вправи 3. Робота в групах.

Картка 1

Обрати слово, що найточніше відповідає змісту.

Вузька покручена (*стежка, дорога*) вела через поле. За селом починається сосновий (*гай, ліс*).

Картка 2

З-поміж слів, близьких за значенням, доберіть і вставте замість крапок найбільш влучне.

Їжа, страва, харч, корм, пожива.

Мама приготувала смачну ... У дорогу туристи взяли з собою ...

Картка 3

Подані словосполучення замініть близьким за значенням іменником.

Сильна метелиця — ...

Велике щастя — ...

Сильний дощ — ...

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
На сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки
І зробіть чотири кроки.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу — все гаразд.

4) Виконання вправи 4. Робота в парах.

— Запишіть слова, розподіляючи їх на дві групи.

Місто, село, річечка, потічок, загадка, відгадка, запитання, відповідь, будинок, хата, житло, оселя.

1-ша група (*подібні*) — ...

2-га група (*протилежні*) — ...

3. Узагальнення й систематизація знань

1) Виконання вправи 4. Робота в групах.

Завдання. Відредагувати текст. Використати слова, подібні або протилежні за значенням.

Ліс шумів, дерева гойдалися. З неба *летіли* сніжинки. На лісовій *поляні* стояв величезний пеньок. На ньому сидів маленький *іжачок*.

Перевірка

Ліс шумів, дерева гойдалися. З неба *падали* сніжинки. На лісовій *галявині* стояв величезний пеньок. На ньому сидів маленький *зайчик*.

2) *Гра «Добери протилежне слово».*

Вечеря — сніданок
Правда — брехня
Горе — щастя
Галас — тиша
Журба — радість
Порядок — безлад
Поразка — перемога
Мир — війна

3) *Гра «Добери подібні слово».*

Успіх — досягнення, удача.
Шпарка — нірка, тріщина.
Фантазія — мрія, уява, вигадка.
Сюрприз — подарунок, новина, подія.
Скибка — шматок, окраєць.
Багатство — розкіш, пишність.
Аромат — запах, пахощі.
Крик — галас, гвалт.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексія

Вправа «Мікрофон»

- Чого ви навчилися сьогодні на уроці?
- Чи справдилися ваші очікування?
- Яке завдання вам принесло найбільшу радість на уроці?

2. Пропедевтика

— Сьогодні ми навчилися добирати слова, подібні чи протилежні за лексичним значенням, щоб краще розвивати наше мовлення.

3. Домашнє завдання

— Щоб бути успішними у вивченні української мови, виконайте завдання за вибором.

Картка 1

Доберіть та запишіть протилежні за значенням слова.

День — _____;
сум — _____;
добро — _____.

Картка 2

1. Запишіть та підкресліть слова — назви предметів.
Яскравий, олівець, їжак, біла, радість, липа, мрія, біжить.
2. До слова *мрія* доберіть слова, подібні за лексичним значенням.